

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Uitbreiding varkenshouderij Heetenseweg (de Heetenseweg 9a en 9c in Heeten)

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

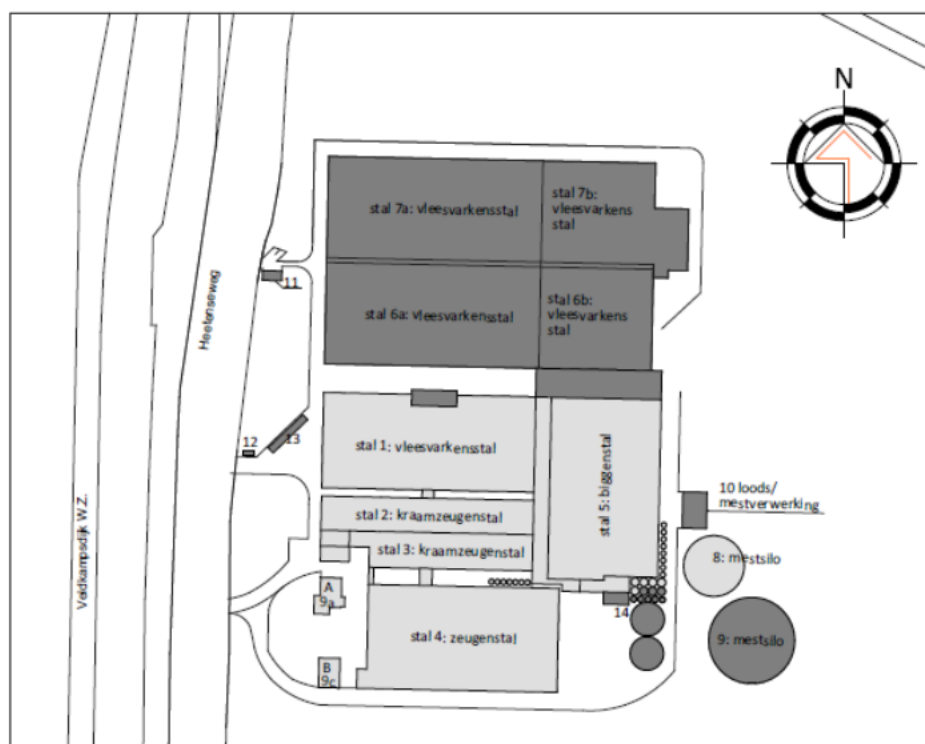
13 november 2024 / projectnummer: 3862

1 Advies over het MER in het kort

Tijs Heeten B.V. wil de huidige varkenshouderij aan de Heetenseweg 9a-c omvormen tot een gesloten varkenshouderij en deze uitbreiden (zie figuur 1). Zo komen er twee nieuwe stallen voor vleesvarkens met chemische luchtwater en een emissiereducerend stalsysteem, en wordt de biggenstal vergroot.¹ Daarnaast wordt er een mestscheider en een extra mestsilo aangevraagd. De bestaande stallen worden op onderdelen aangepast.

Voor het besluit hierover is een milieueffectrapport (MER)² opgesteld. De gemeente Raalte heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Figuur 1: Overzicht beoogde bedrijfssituatie. Nieuwe gebouwen in het donkergrijs (bron: MER).

Wat staat in het MER?

In het MER is het initiatief uiteengezet en zijn de milieugevolgen in beeld gebracht. Op verschillende milieuaspecten is het voorkeursalternatief (VKA) vergeleken met de huidige situatie. Ook is een alternatieve bedrijfsopzet onderzocht waarbij niet wordt gekozen voor een chemische luchtwater voor de nieuwe stallen maar voor een gecombineerde luchtwater.

¹ Het gaat concreet om een uitbreiding van 1.364 gespeende biggen en 10.298 vleesvarkens en een vermindering van het aantal opfokzeugen met 72 dieren. In de beoogde bedrijfsopzet komen daarmee 1.526 fokzeugen (356 kraamzeugen en 1.170 guste en dragende zeugen), 8.100 gespeende biggen, 288 opfokzeugen, 6 dekberen en 13.824 vleesvarkens.

² Milieueffectrapportage Tijs Heeten B.V., 22 mei 2024, VanWestreenen Adviseurs.

In het MER staat dat bij het VKA de ammoniakemissie door de inzet van luchtwassers daalt met 29,1 procent naar 4.849,1 kg ammoniak per jaar.³ Bij de alternatieve bedrijfsopzet is er een kleinere daling van 7,1 procent. De geuruitstoot neemt zowel bij het VKA als het alternatief toe. Door verhoging van het emissiepunt daalt de geurbelasting van woningen in de omgeving, aldus het MER. Het alternatief scoort daarin iets beter dan het VKA. Ook de emissie van fijn stof (PM₁₀) neemt in het VKA toe, maar de concentratie fijnstof bij de maatgevende woning blijft vrijwel gelijk. Tot slot stelt het MER dat het VKA een licht negatief effect heeft op volksgezondheid en er negatieve effecten zijn op het landschap vanwege toename van bebouwing.

Wat is het advies van de Commissie?

Er ligt een uitgebreide milieueffectrapportage. Het initiatief is daarin duidelijk beschreven en in het MER is al veel onderzoek is gedaan naar de milieugevolgen van het initiatief.

De Commissie signaleert desondanks bij de toetsing van het MER dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de omgevingsvergunning en de verklaring van geen bedenkingen. Het gaat om de volgende punten:

- **Emissies van ammoniak, geur en fijnstof:** de onderbouwing van de emissiereductie van de luchtwassers is niet voldoende. Een nadere onderbouwing en/of maatregelen (in een Passende beoordeling) zijn nodig om aan te tonen dat omringende Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Ook mist een beschouwing of maatregelen mogelijk zijn die zorgen voor een vermindering van fijnstof-uitstoot en daarmee endotoxinen (zie paragraaf 2.1 van dit advies).
- **Best Beschikbare Technieken (BBT):** er mist een goede onderbouwing dat voldaan wordt aan de actuele BBT-conclusies voor intensieve veehouderij (zie paragraaf 2.2 van dit advies).
- **Natuur:** de stikstofdepositie-berekeningen moeten worden geactualiseerd en worden aangepast (voor stal 4 en voor de bouwphase van de stallen). Daarnaast zijn de gevolgen van de extra grondwateronttrekking en de aanpassing van het waterbergingsgebied voor omringende beschermde natuurwaarden onvoldoende beschreven. Het is niet duidelijk of de uitbreiding ook overlapt met de naastgelegen sloot behorende bij een natuurgebied (Natuurnetwerk Nederland). Tot slot zijn de gevolgen voor beschermde soorten door aanpassingen van de huidige stallen onvoldoende beschreven (zie paragraaf 2.3 van dit advies).
- **Geluid:** er ontbreekt een onderzoek naar mogelijkheden om de geluidhinder bij het laden van varkens te verminderen. Dit is nodig omdat regelmatig in de nacht laadactiviteiten plaatsvinden met een hoog piekgeluid (zie paragraaf 2.4 van het advies).
- **Bijzondere bedrijfsomstandigheden:** inzicht ontbreekt in de mogelijke gevolgen van een lekkage bij de meststalo op de aangrenzende natuur (Natuurnetwerk Nederland) en de waterkwaliteit (zie paragraaf 2.5 van dit advies).

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en pas daarna een besluit te nemen over de omgevingsvergunning en de verklaring van geen bedenkingen.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

---

³ Zoals uit het MER blijkt zal zonder inzet van luchtwassers de ammoniakemissie toenemen van 6.481 kg ammoniak per jaar naar 23.427,6 kg ammoniak per jaar.

Aanleiding MER

Het bevoegd gezag geeft aan dat op dit besluit en het MER de wetgeving van toepassing zoals die gold vóór 1 januari 2024 (zoals de Wet milieubeheer) is, en niet de huidige wetgeving (de Omgevingswet). Gesteld wordt dat het initiatief is gestart voordat de Omgevingswet op 1 januari 2024 van kracht werd.

Vanwege de toename van het aantal dieren is conform categorie C14 van het besluit milieueffectrapportage een project-MER verplicht⁴ (toename van meer dan 3000 vleesvarkens).

Locatiebezoek

De Commissie mer heeft op 25 september 2024 de veehouderij bezocht. Voorafgaand is er een startgesprek geweest met de initiatiefnemer, haar adviseur, het bevoegd gezag en de Commissie mer. Hierbij heeft de initiatiefnemer en haar adviseur het initiatief toegelicht en hebben de werkgroepleden van de Commissie vragen gesteld over het MER.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Raalte – besluit over de omgevingsvergunning. De gemeenteraad is bevoegd gezag voor de verklaring van geen bedenkingen.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3862 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Het uitvoeren ervan is essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Emissies van ammoniak, geur en fijnstof.

In het MER staat dat emissiereducerende technieken worden toegepast om zo de emissie van stikstof, geur, fijn stof en endotoxinen te reduceren. Daarmee moet het initiatief passen binnen de wettelijke kaders. Het is van essentieel belang dat de emissiereducerende technieken presteren zoals aangegeven, zodat de milieugevolgen na realisatie en in de verdere toekomst overeenkomen met hoe deze in het MER zijn gepresenteerd. Een goede werking van de reducerende maatregelen is van belang voor de besluitvorming omdat op een

⁴ In het MER wordt gesproken van een gecombineerd plan- en project-MER. Dat is niet correct. Het betreft enkel een project-MER waarvoor de uitgebreide voorbereidingsprocedure geldt.

aantal milieuaspecten de milieugevolgen tegen de wettelijke- of advieswaarden aan zitten. De afgelopen jaren verschenen er meerdere wetenschappelijke onderzoeken⁵ over effectiviteit van luchtwassers.

Ammoniak

Er wordt in het MER een daling van de ammoniakemissie aangegeven. Er zijn afgelopen periode uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State⁶ gedaan over de effectiviteit van gecombineerde luchtwassers voor de reductie van ammoniakemissie. Dit heeft tot gevolg dat voor de berekening van de ammoniakemissie uit dierenverblijven niet zonder meer kan worden uitgegaan van de juistheid van Rav⁷-emissiefactoren. Gevolg hiervan is dat bij twijfel over de prestaties van de luchtwassers voor de beoordeling van de effecten voor Natura 2000-gebieden niet kan worden volstaan met een voortoets. Met een Passende beoordeling moet worden aangetoond dat de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

In dit initiatief gaat het om chemische luchtwassers⁸ bij de nieuwe stallen (stal 6 en 7). Ook komt er in de nieuwe stallen een emissiereducerend stalsysteem⁹. Vanwege uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de effectiviteit van dit systeem, is het systeem niet meegenomen in de uiteindelijke beoordeling van interne saldering in de stikstofberekening. De bestaande stallen blijven een gecombineerd luchtwassysteem behouden (stal 4 en 5¹⁰), op stal 1 wordt een nieuw gecombineerd luchtwassysteem geplaatst. In het MER is aangegeven dat in juni en december 2023 metingen hebben plaatsgevonden in stal 4 en 5, die aantonen dat de effectiviteit respectievelijk 92 en 88 procent bedraagt, en dat hiermee ruimschoots de 85 procent reductie waarmee wordt gerekend wordt behaald. In het MER staat daarnaast dat voor de nieuwe stallen uiterlijk binnen zes maanden na ingebruikname controlemetingen worden uitgevoerd.¹¹

De Commissie stelt dat vanwege eerdere onderzoeken en uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak niet zonder meer kan worden uitgegaan van de effectiviteit van de bestaande en nieuwe luchtwassers.¹² De twee meetmomenten van de gecombineerde luchtwassers laten zien dat rendementen kunnen worden behaald. De Commissie mist echter een goede onderbouwing waarom deze twee meetmomenten representatief zijn voor de (lange termijn) emissiereductie van de systemen. Daarnaast is ook de nieuwe situatie anders, zo wordt er meer lucht uit de stal geleid en wordt de mestloods aangesloten op de luchtwasser. Voor de nieuwe chemische luchtwassers is enkel en alleen de rendementen aangegeven van de leveranciers. Om te borgen dat voor de lange termijn de reductie van respectievelijk 85 en 95 procent van het gecombineerd en chemisch luchtwassysteem

---

⁵ Melse, R.W., G.M. Nijeboer, N.W.M. Ogink, 2018. Evaluatie geurverwijdering door luchtwassersystemen bij stallen: Deel 2: Steekproef rendement luchtwassers in de praktijk, Wageningen Livestock Research, Openbaar Rapport 1082, <https://edepot.wur.nl/441649> en Maasdam, E., R.W. Melse, N.W.M. Ogink, 2021. Onderzoek naar verbeterpunten voor combiluchtwassers in de praktijk. Wageningen Livestock Research, Openbaar Rapport 1337. [554345 \(wur.nl\)](https://edepot.wur.nl/554345)

⁶ Natuurvergunning voor uitbreiding varkenshouderij vernietigd vanwege beperkte werking van combiluchtwassers. [Natuurvergunning voor uitbreiding varkenshouderij vernietigd vanwege beperkte werking van combiluchtwassers – Raad van State.](https://edepot.wur.nl/554345)

⁷ Regeling ammoniak en veehouderij, thans bijlagen V en VI van de Omgevingsregeling.

⁸ Type BWL 2008.08V6.

⁹ Type BWL 2004.04V2.

¹⁰ Type BWL 2010.02.V7 en Type BWL 2009.12.V5.

¹¹ De Commissie merkt op dat er geen specifieke voorschriften in de vergunning hierover zijn opgenomen.

¹² Dit komt in meerdere zienswijzen aan de orde, zoals in de zienswijze van de stichting Mobilisation for the Environment, Landgoed Schoonheten en de reactie van de provincie Overijssel.

blijvend wordt bereikt is, mede gelet op de wetenschappelijke rapporten over de effectiviteit, zekerheid nodig om binnen de vergunde ruimte te blijven en (derhalve) geen significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden te hebben. Bekijk met een Passende beoordeling onder welke voorwaarden een goede werking van de luchtwassers kan worden verzekerd en het project de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet zal aantasten. Onderbouw de maatregelen die de werking van de luchtwassersystemen borgen.

De Commissie adviseert voorafgaand aan de besluitvorming in een aanvulling op het MER maatregelen te onderzoeken zodat de gepresenteerde werking van de luchtwassers wordt gegarandeerd. Doe dit in een Passende beoordeling, zodat wordt aangetoond dat Natura 2000-gebieden niet worden aangetast en er sprake is van een uitvoerbaar alternatief in het licht van de natuurwetgeving.

Endotoxinen

De Gezondheidsraad beveelt voor de endotoxinen-blootstelling een grenswaarde van 30 EU/m³ aan. Door de uitbreiding van de veehouderij betekent dit een minimale afstand tot gevoelige bestemmingen van circa 200 meter. Eén woning ligt bij uitvoering van het initiatief binnen deze adviesafstand en enkele woningen liggen dicht tegen de 200 meter grens aan.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming in een aanvulling op het MER na te gaan in hoeverre aanvullende mitigerende maatregelen mogelijk zijn ter vermindering van de emissie van fijn stof en daarmee endotoxinen. Te denken valt aan de verblijftijd in de wasser vergroten of vaker de wasser schoonmaken. Als er geen aanvullende mogelijkheden zijn, beargumenteer dit dan in het MER.

Geur

De geurbelasting die nu wordt veroorzaakt door het bestaande bedrijf is bij één woning (Heetenseweg 9) hoger dan de (algemene) wettelijke norm.^{13 14} Door de uitbreiding met vleesvarkens en biggen verdubbelt de uitstoot van geur, dit ondanks het toepassen van luchtwassers. De luchtwassers hebben een (beperkte) emissiereducerende werking (tussen de 30 en 45 procent). De initiatiefnemer neemt daarom extra maatregelen om te voorkomen dat de geurbelasting van de woningen in de omgeving toeneemt. De emissiepunten worden verhoogd door het plaatsen van kokers tot 16,5 meter hoog (meer dan 5 meter boven de nok van de stal) en de verticale uittreesnelheid wordt verhoogd naar 10 m/s. Hiermee daalt de berekende geurbelasting voor alle woningen en zou het leefklimaat verbeteren ten opzichte van de bestaande situatie.

Zoals bij het milieuaspect ammoniak van dit advies is aangegeven heeft onderzoek van de Wageningen University & Research (WUR) uitgewezen dat in de praktijk door een verkeerd ontwerp en onvoldoende controle en onderhoud van de luchtwassers het verwijderingsrendement voor geur (en/of ammoniak) significant lager kan zijn.

Gezien de verdubbeling van de geuremissie in een overbelaste situatie en met een model berekende (en dus onzekere) geurbelasting in de nieuwe situatie, doet de Commissie de aanbeveling om na uitvoering van het project de gevolgen voor het leefklimaat te blijven monitoren.

¹³ Standaardwaarde uit de oude Wet geurhinder en veehouderij en het nieuwe Besluit kwaliteit leefomgeving.

¹⁴ De zorgen over geurhinder in de bestaande en in nieuwe situatie komen aan de orde in een zienswijze.

2.2 Best beschikbare technieken

Nieuwe aanvragen voor vergunningen moeten worden getoetst aan de Best Beschikbare Technieken (BBT). In dit geval gaat het om het uitvoeringsbesluit (EU) 2017/302 van 15 februari 2017 voor de BBT-conclusies voor de intensieve pluimvee- of varkenshouderij.¹⁵ In het MER wordt nog verwezen naar de verouderde BREF uit 2003 en beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing Ammoniak en Veehouderij uit 2007. In de milieuaanvraag en in het ontwerpbesluit Omgevingsvergunning zit wel een BBT-toets, opgesteld door bevoegd gezag.

De Commissie constateert echter bij deze toets dat nog een aantal BBT-conclusies niet (of niet volledig) zijn getoetst, omdat hier sprake is van de uitbreiding van het bedrijf met een aantal stallen. De actuele BBT-conclusies¹⁶ schrijven voor om voldoende afstand in acht nemen tussen de boerderij/installatie en gevoelige bestemmingen (zoals woningen). Ter onderbouwing van het afstandscriterium is alleen getoetst aan het (gemeentelijke) geluid- en geurbeleid én het algemene kader voor endotoxinen. De Commissie acht het wel nodig om nog te onderbouwen of de nieuwe afstanden in overeenstemming zijn met de BBT-conclusies.

In de BBT-conclusies¹⁷ staan ook vereisten over de monitoring van emissies. In het MER is op deze vereisten niet ingegaan. Naast de voorgestelde opleveringsmeting voor ammoniak is het van belang om emissiereductie voor de verschillende componenten te garanderen via emissiemetingen (zie ook paragraaf 2.1 van dit advies).

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming het MER aan te vullen met een volledige toets aan het Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/302 van 15 februari 2017, BBT-Conclusies voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij. Geef in de toets een nadere onderbouwing van de BBT-conclusies over voldoende afstand én monitoring van de emissies (zie ook voor geur paragraaf 2.1 van dit advies).

De Commissie merkt op dat afgelopen jaar de gewijzigde Richtlijn Industriële Emissies is vastgesteld (2024/1785)¹⁸. De richtlijn geldt voor alle lidstaten van de Europese Unie. Lidstaten krijgen tot 1 juli 2026 de tijd om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving. In deze gewijzigde richtlijn is opgenomen dat zo veel mogelijk aan de onderkant van de BBT-range moet worden vergund¹⁹. In de BBT-30, tabel 2.1, van de BBT-GEN²⁰ staan de ammoniakemissies naar de lucht van elke varkensstal gepresenteerd. Stal 6a, 6b, 7a en 7b voor vleesvarkens geeft met de voorgestelde luchtwasser BWL 2008.08V6 een restemissie van 0,07 kg NH₃/dierplaats/jaar en voldoet hiermee aan de onderkant van de range van de BBT-GEN: 0,1–2,6²¹ en voldoet zodoende hiermee aan de gewijzigde richtlijn. Voor de overige

¹⁵ Uitvoeringsbesluit BBT-conclusies: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D0302>

¹⁶ BBT-2a (algemeen), BBT-10a (geluid) en BBT-13a (geur), van het Uitvoeringsbesluit BBT-conclusies, zie ook voetnoot 10.

¹⁷ BBT-1, lid 5a; BBT-9, lid ii; BBT-12, lid ii; BBT-24; BBT-25; BBT-26; BBT-27; BBT-28; BBT-29 en paragraaf 4.9 van het Uitvoeringsbesluit BBT-conclusies, zie ook voetnoot 10.

¹⁸ [Richtlijn \(EU\) 2024/1785 van het Europees Parlement en de Raad van 24 april 2024 tot wijziging van Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad inzake industriële emissies \(geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging\) en Richtlijn 1999/31/EG van de Raad betreffende het storten van afvalstoffen Voor de EER relevante tekst.](#) ([europa.eu](https://eur-lex.europa.eu)).

¹⁹ Artikel 15 lid 3.

²⁰ Beste beschikbare technieken geassocieerde emissieniveaus.

²¹ Pagina 28.

stallen wordt niet uitgelegd in hoeverre ook de onderkant van de range van de BBT-GEN wordt gehaald of benaderd. Te meer de luchtwasser van stal 5 wordt vervangen²².

De Commissie beveelt aan om bij de besluitvorming te onderbouwen in hoeverre deze aangepaste vergunning past binnen het toekomstige nationale beleid en wetgeving over industriële emissies.

2.3 Effecten op natuur

2.3.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Stikstof

Zoals in paragraaf 2.1 van dit advies is beschreven is het VKA gebaseerd op verwachte te behalen reductie in ammoniakemissie. Dit resulteert in een berekende afname in stikstofdepositie ten opzichte van de huidige natuurvergunde situatie (uit 2014). Het aantal aanwezige dieren in de gesloten varkenshouderij (van big tot en met opfok) is conform de huidige natuurvergunning (tijdens het locatiebezoek door bevoegd gezag bevestigd). Er is volgens het bevoegd gezag geen sprake van latente ruimte. Conform het MER is het bedrijf momenteel een piekbelaster²³ en in de gewenste nieuwe situatie door aanpassingen niet meer.

Uit paragraaf 2.1 van dit advies volgt dat er onvoldoende zekerheid is over het functioneren van de luchtwassers bij (on)voorzien omstandigheden en dat ook de situatie zonder mitigerende maatregelen berekend en passend beoordeeld moet worden.

Daarnaast beveelt de Commissie aan, gezien de gevoeligheid van de omliggende Natura 2000-gebieden voor stikstofdepositie, ook bij een te verwachte afname van stikstofdepositie als gevolg van het voornemen meer context over de Natura 2000-gebieden op te nemen. De stikstofdepositie blijft namelijk hoog in de nieuwe situatie. Zo is er een hoogste bijdrage van stikstofdepositie van het initiatief van 4,41 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied Boetelerveld. Op de Sallandse Heuvelrug is er een hoogste bijdrage aan de stikstofdepositie van 1,12 mol/ha/jaar.

Recent zijn natuurdoelanalyses²⁴ opgesteld door de provincies. Deze gebiedsinformatie is van belang om een goed overzicht te krijgen van de huidige natuurkwaliteit. In de opgestelde natuurdoelanalyses (en advies van de Ecologische Autoriteit) voor de gebiedsgerichte aanpak reductie stikstof en actualisatie van Natura 2000-beheerplannen is specifieke informatie te vinden over de drukfactor stikstofdepositie en de noodzaak van aanvullende (bron)maatregelen.^{25,26} Voor Natura 2000-gebied Boetelerveld wordt bijvoorbeeld geconcludeerd dat bij alle zes habitattypen met een negatieve trend verslechtering niet is uitgesloten vanwege te hoge stikstofdepositie en mogelijk een hydrologisch knelpunt.

---

²² De BWL 2010.02V7 wordt vervangen door de BWL 2009.12V5.

²³ [Bepalen drempelwaarde piekbelastersaanpak | RIVM](#).

²⁴ [Natuurdoelanalyses \(NDA\) – Provincie Overijssel](#).

²⁵ Advies Ecologische Autoriteit Natura 2000-gebied Boetelerveld [Adviezen – Ecologische Autoriteit](#).

²⁶ Dit komt ook aan de orde in de zienswijze van de stichting Mobilisation for the Environment.

Zwakgebufferde vennen en heischrale graslanden zijn twee zeer gevoelige habitattypen met een sterke overbelasting. Aanvullende bronmaatregelen zijn voor alle habitattypen noodzakelijk. De Commissie beveelt aan om bovenstaande gebiedsinformatie vanuit de Natuurdoelanalyses toe te voegen aan de besluitvorming om een goede context te krijgen van de huidige natuurkwaliteit, en de omvang van de opgave die er is voor afname van drukfactor stikstofdepositie.

Verder is op 1 oktober 2024 de AERIUS Calculator geactualiseerd²⁷. De nieuwe versie moet worden toegepast in lopende procedures, maar logischerwijs was met deze versie nog geen rekening gehouden bij het opstellen van het MER. De Commissie beveelt daarom aan om de AERIUS-berekeningen voor dit project opnieuw uit te voeren met de nieuwe versie, en zo nodig de uitkomsten te verwerken in het MER (de effectbeoordeling en in het onderzoek naar mitigerende maatregelen).

De Commissie constateert daarnaast dat in de AERIUS-berekeningen voor stal 4 in de referentie een onjuiste uittreedsnelheid en -diameter is ingevoerd. Dit moet in de nieuw uit te voeren berekeningen worden aangepast. Er mist ook nog een aparte AERIUS-berekening voor de stikstofuitstoot en -depositie bij de aanlegfase. Dit is nodig om aan te tonen dat de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

Water

Uit de natuurdoelanalyse Boetelerveld en het advies op het NDA van de Ecologische Autoriteit vormt verdroging een knelpunt en is hydrologisch herstel nodig. Verdroging is het gevolg van ontwatering binnen en buiten het Natura 2000-gebied. Er is namelijk een sterke hydrologische samenhang tussen het Boetelerveld en de omgeving.

Uit het MER volgt dat in de gewenste situatie meer grondwater onttrokken zal worden tot een maximale diepte van 50 meter. De onttrekking neemt toe van 40.000 m³ naar 75.000 m³ per jaar. In het MER staat dat vanwege de (ruime) beschikbaarheid van grondwater in combinatie met de diepte er geen negatieve gevolgen zijn. Deze conclusie over het effect op het grondwatersysteem, met uitstraling naar omliggende natuur, is niet nader (hydrologisch) toegelicht.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming het MER aan te vullen met:

- aanpassingen aan de AERIUS-berekeningen (stal 4 en bouwfase nieuwe bedrijfssituatie);
- het effect van de (extra) grondwateronttrekking nader toegelicht. Kijk daarbij onder andere naar het grondwatersysteem en de uitstraling naar omliggende natuur;
- een Passende beoordeling zodat wordt aangetoond dat Natura 2000-gebieden niet worden aangetast (zie paragraaf 2.1 van dit advies).

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In het MER is geen volledige beschouwing gegeven over de effecten op de NNN-gebieden (alleen op stikstofdepositie). Het beschermingsregime van het NNN heeft in de omgevingsverordening van Overijssel geen externe werking. Dit betekent dat effecten van handelingen buiten NNN-gebieden niet worden meegenomen in de beoordeling van de vergunning. De Commissie wijst erop dat een MER alle milieugevolgen in beeld moet

²⁷ [Actualisatie AERIUS Calculator 2024 | RIVM](#).

brengen. Ook moeten in een MER mitigerende maatregelen worden onderzocht als dat kan leiden tot minder negatieve milieugevolgen.

De relevante milieueffecten voor het NNN en bijbehorende wezenlijke kenmerken en waarden zijn ruimtebeslag, verdroging, vermisting, verzuring en verstoring (onder andere licht, geluid) en effecten als gevolg van calamiteiten.

Uit sommige ontwerpen van het plan²⁸ lijkt het dat er mogelijk sprake is van overlap met een deel van de C-watrgang (tertiaire watrgang) en vochtig bos met productie die beide binnen de begrenzing van het NNN liggen. Uit het MER wordt niet duidelijk of er sprake is van tijdelijk of blijvend ruimtebeslag en wat de maatregelen zijn bij de watrgang. De afstand tussen de nieuwe gebouwen en het NNN (watrgang) is zeer beperkt. Bij (stal)brand is er gevaar op brand van het nabijgelegen bos. Dit is in het MER niet onderzocht. Voor een brandgang is een strook van 10 tot 15 meter met korte vegetatie gewenst. De breedte is afhankelijk van de 'vuurlast'.

Het effect van de al (bovengenoemde) extra onttrekking van het grondwater heeft mogelijk effecten op NNN-gebieden. Dit ontbreekt in het MER. Zo is het grondwatersysteem met uitstraling naar het direct aangrenzend NNN-gebied en bijbehorende beheertypen niet inzichtelijk gemaakt. Het betreft hier beheertypen van vochtige standplaatsen, namelijk vochtig bos met productie, vochtig hooiland en rivierbegeleidend bos die gevoelig zijn voor verdroging. Daarnaast komt door de extra onttrekking van grondwater meer spoelwater vrij dat wordt geloosd op de sloot ten oosten van de inrichting. Deze lozing neemt toe van 12 tot 25m³ per maand. In het MER is niet aangegeven wat hiervan de effecten zijn op het NNN, en indien aanwezig watrgangen die vallen onder KRW.

De voorgenomen activiteit heeft ruimtebeslag met waterbergingsgebied (10.274 m²). Dit betreft een hoger gelegen terrein vergeleken met de omgeving. Ter compensatie wordt 15.000 m² in een lager gelegen terrein in akkerland aangemerkt als compensatie waterbergingsgebied. Uit het MER wordt niet duidelijk hoe de compensatie van waterberging er daadwerkelijk uit komt te zien. Het betreft hier al een lager gelegen terrein. Als maaiveldverlaging nodig is, kan dit mogelijk verdrogend werken op omliggend NNN-gebied met vochtig bos met productie. De huidige beschrijving van waterbergingscompensatie en mogelijke neveneffecten is in het MER onvoldoende beschreven.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit in een aanvulling op het MER de effecten op NNN-gebieden in beeld te brengen (en als er een lozing plaatsvindt op een KRW-watrgang dit ook in beeld brengen). Onderzoek daarbij of er effecten zijn op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN-gebied, en of er aanvullende maatregelen zijn die leiden tot minder negatieve milieugevolgen.

2.3.2 Soortenbescherming

In het MER zijn de effecten als gevolg van de nieuwe stallen en terreininrichting op beschermde soorten beschreven in de Quickscan Flora en Fauna²⁹. De aanpassingen bij de bestaande stallen, namelijk realisatie van nieuwe luchtwassers, zijn niet beoordeeld. Uit de

²⁸ Zoals pagina 93 van het MER, figuur 32.

²⁹ Bijlage 16 van het MER.

Quickscan volgt dat onder meer aanwezigheid van vleermuisverblijven bij overige bestaande gebouwen niet is uit te sluiten.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit in een aanvulling op het MER de effecten als gevolg van maatregelen bij de bestaande gebouwen op beschermde soorten in beeld te brengen.

2.4 Geluid

In het MER en in het akoestisch rapport³⁰ is de geluidhinder in beeld gebracht bij de nieuwe situatie. Op pagina 7 van het akoestisch rapport is vermeld, dat het laden van varkens (gedeeltelijk inpandig vanwege laadperron) een bronvermogen veroorzaakt van circa 97 dB(A) met piekniveaus tot 115,9 dB(A). Deze laadmomenten vinden ook in de nacht plaats. Dit zorgt voor een LAMax van 50 dB(A) op de gevel van de Heetenseweg 9. De Commissie merkt op dat het laden van varkens zorgt voor een hoog piekgeluid.³¹ Niet is aangegeven waarom in de reguliere bedrijfsvoering varkens in de nachtperiode moeten worden afgevoerd. Ook is niet onderzocht hoe geluidhinder kan worden beperkt.³²

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit in een aanvulling op het MER te onderzoeken hoe geluidhinder bij het laden van varkens kan worden beperkt. Laat zien wat het effect is van deze maatregelen.

2.5 Bijzondere bedrijfsomstandigheden

Op de plattegrondtekening en in de situatieschets gewenste bedrijfsopzet (bijlage 4 van het MER) zijn de bestaande mestsilos van 2.500 m³ en de nieuwe mestsilos van 5.000 m³ ingetekend. Bij de ontvangen tekeningen zit ook een tekening van de plattegrond met doorsnede en het zijaanzicht van deze tank. De Commissie maakt hieruit op dat er sprake is van een enkelwandige tank. In het MER is de opslag van mest beschreven. In de ontwerp Omgevingsvergunning zijn voorschriften opgenomen, waarbij verwezen wordt naar paragraaf 5.5 en de hoofdstukken 6 en 7 van de beoordelingsrichtlijn Mestbassins (BRL 2342). In het MER en in de vergunning wordt niet ingegaan op de gevolgen van lekkages bij een mestsilos.

Voor enkelwandige atmosferische opslagtanks is er een faalkans van $5 \cdot 10^{-6}$ voor het instantaan vrijkomen van de gehele inhoud en een faalkans van $1 \cdot 10^{-4}$ voor het continu vrijkomen uit een gat met een effectieve diameter van 10 mm.³³ Omdat er sprake zal zijn van twee mestsilos is de faalkans tweemaal zo groot. De Commissie acht deze faalkans niet verwaarloosbaar. Er zijn daarbij ook praktijkvoorbeelden in Nederland waarbij meerdere

³⁰ Akoestisch onderzoek voor de varkenshouderij van Maatschap Tijs aan de Heetenseweg 9a te Heeten (gemeente Raalte) in verband met een aanvraag omgevingsvergunning Wabo, 29 augustus 2023, Geurts Technisch Adviseurs.

³¹ Dit komt ook aan de orde in een zienswijze.

³² Zie ook BBT-conclusie 10c, onderdeel iii, BBT-conclusie 10e.

³³ In het Rekenvoorschrift Omgevingsveiligheid, Module I – Basisvoorschriften, versie oktober 2020, van het RIVM zijn in paragraaf 3.6 faalfrequenties opgenomen voor atmosferische opslagen. <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-11/Module%20I.pdf>.

keren een lekkage van een mestsilos heeft plaatsgevonden met een uitstroom van mest naar een relatief groot oppervlak.³⁴

De Commissie adviseert om voorafgaand aan het besluit in het MER inzichtelijk te maken wat de mogelijke gevolgen zijn van een mestlekkage bij een enkelwandige tank (zoals op natuur (NNN) en water). Een andere mogelijkheid is om aanvullende voorzieningen te treffen om de faalkans van een mestsilos verwaarloosbaar te maken, bijvoorbeeld door een membraantank met folie of een dubbelwandige tank.

---

³⁴ Opgemerkt daarbij dat dit niet betonnen silos betrof.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ing. Cor Coenrady

Tom Ludwig MA (secretaris)

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

drs. Rob van Woerden

Ir. Hanita Zweers

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Omgevingsvergunning en verklaring van geen bedenkingen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Dit project valt onder de regelgeving van voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024). Voor deze procedure volgt daarom nog uit [onderdelen C en D van de bijlage bij het voormalige Besluit milieueffectrapportage](#) dat een MER vereist is. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om categorie C14: toename van meer dan 3000 vleesvarkens. Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte voor de omgevingsvergunning. De gemeenteraad is bevoegd gezag voor de verklaring van geen bedenkingen.

Initiatiefnemer besluiten

Tijs Heeten B.V.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3862](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl